

Aleg. 156

Sprawozdanie

Komisji dla reform agrarnych o wniosku p. Kuryłowicza w przedmiocie zmiany ustawy o tworzeniu włości rentowych

Wysoki Sejmie!

Od chwili wejścia w życie ustawy „o tworzeniu włości rentowych“ mija za ledwie piąty miesiąc i Komisya do wykonania tej ustawy powołana przyznała do tychczas za ledwie 10 pożyczek rentowych tak, że akcyja cała nie wyszła jeszcze z stadyum pierwszych początków rokujących jednak wobec wielkiego zainteresowania się ludności świetny w przyszłości rozwój.

Celowemu rozwojowi nie stoją — na ogół biorąc — na zawadzie te postanowienia ustawy wspomnianej, które określając warunki, jakich ustawa wymaga od gospodarstwa, mającego się stać włością rentową, oznaczają obok minimum powierzchni gruntu także minimum dochodu katastralnego, tworząc zarazem wyraźną wskazówkę, że celem ustawy jest tworzenie i utrwalenie gospodarstw rolniczych tego typu, który u nas jest obecnie rzadkim, który zanika, t. j. gospodarstw średniej wielkości, mogących dać rodzinie gospodarza niezależny i dostatni byt.

Postanowienia te tworzą potrzebną i skuteczną ochronę przeciw naporowi ze strony tych interesowanych, którzy nie oceniając celu ustawy, chcieliby mieć w instytucji włości rentowych jedynie nowe źródło najtańszego i najdogodniejszego kredytu amortyzacyjnego dla ludności rolniczej.

Wychodząc z tych zapatrywań, Komisya dla reform agrarnych nie może doradzać proponowanych we wniosku p. Kuryłowicza zmian, to jest skreślenia postanowienia o kwocie minimalnego dochodu katastralnego, wymaganego dla utworzenia włości rentowej, przy równoczesnem pozostawieniu tych samych, jak dotąd minimalnych granic co do wymaganej powierzchni gruntu gospodarstwa. Komisya nie może się oprzeć obawie, że przyjęcie takiej zmiany mogłoby doprowadzić do wykrzywienia głównego celu instytucji, która będąc powołaną do życia i utrzymywana kosztem kraju, winna stać się dla społeczeństwa czemś więcej, niż tylko nowym źródłem taniego kredytu hipotecznego.

Z drugiej jednak strony nie może Komisya dla reform agrarnych zapoznać, że w kraju naszym zdarzają się istotnie wypadki jaskrawych błędów przy zaklasowaniu gruntów, że także związanie tak ściśle obu kryterjów powierzchni i dochodu katastralnego, jak to ma miejsce w obecnie obowiązujących postanowieniach ustawy, nie dozwala korzystać z pożyczek rentowych nawet gospodarstwom o powierzchni znacznie przenoszącej minimum w ustawie oznaczone, a położonym w okolicach kraju o gruntach żyznych a przecież zaklasowanych niekorzystnie. Komisya dla włości rentowych z przykładami takimi już miała do czynienia i musiała, przestrzegając brzmienia ustawy, odmowne zająć stanowisko.

Zachodzi tedy niewątpliwie potrzeba zmiany §. 4. ustawy o tworzeniu włości rentowych, ale tylko takiej, wskutek której krajowa Komisya dla włości rentowych nie byłaby w przyszłości zmuszoną do niewolniczego przestrzegania minimum dochodu katastralnego nawet wtedy, gdy większa przestrzeń gruntów i ich jakość stwierdzona w danem gospodarstwie jasno wskazują, że zaszedł błąd w zaklaso-

waniu lub że gospodarstwo przy swych większych, niż minimalne rozmiarach, ma warunki i cechy gospodarstwa średnich rozmiarów, mogącego gospodarzowi i jego rodzinie zapewnić niezależny byt i dostatnie utrzymanie.

Krajowa Komisya dla włości rentowych powinna módz udzielić w takich wypadkach pożyczek rentowych mimo braku w dochodzie katastralnym.

Komisyja dla reform agrarnych sądzi, że ten cel daje się osiągnąć, czyniąc częściowo zadość petitum wniosku p. Kuryłowicza i towarzyszy, przez taką zmianę postanowienia §. 4. ustawy, iżby Komisya dla włości rentowych miała możność wyboru jednego lub drugiego kryterium właściwości gospodarstwa: albo kryterium minimalnej i maksymalnej powierzchni gospodarstwa, albo bez względu na rozmiar jego powierzchni kryterium określonego w ustawie dochodu katastralnego.

Takie ujęcie rzeczy pociąga za sobą konieczność podwyższenia nieco minimalnej powierzchni gospodarstwa, mającego się stać włością rentową, Komisya bowiem nie może uznać, iżby każde gospodarstwo o 3 hektarach gruntu miało już cechy żywotnego, średnich rozmiarów gospodarstwa, iżby mogło zapewnić byt dostatni gospodarzowi i jego rodzinie nawet gdy grunta tworzące podstawę tego gospodarstwa są gorszej jakości i owszem jakość gruntów tych, jeśli to gospodarstwo ma mieć te cechy, musi być przynajmniej średnia a więc wykazywać dochód katastralny przynajmniej 50 koron. Inaczej przy gospodarstwie większem, gdzie większa powierzchnia gruntu wynagradza gospodarczo brak w jego jakości.

Komisya zatem w swym wniosku podnosi minimum powierzchni do 5 hektarów, maximum pozostawiając niezmiennione.

Przy drugim kryterium pozostawia Komisya dotychczasowe granice dla dochodu katastralnego określone. W ten sposób gospodarstwa o gruntach wysoko klasowanych będą mogły korzystać z pożyczek rentowych nawet, gdy nie będą miały 3 ha. powierzchni i wyrówna się przez to owe podwyższenie minimum powierzchni.

Komisya dla reform agrarnych nie może Wys. Sejmowi doradzać zmiany postanowienia §. 7. ustawy „o tworzeniu włości rentowych“ w myśl wniosku p. Kuryłowicza i towarzyszy. Postanowienie to nie stoi w żadnym związku z postanowieniami §. 4. tejże ustawy, gdy §. 4. łącznie z §§. 5. i 6. traktuje o właściwościach, jakie ma mieć gospodarstwo, by się mogło stać włością rentową, to §. 7. mówi o wysokości pożyczki rentowej, zawiera postanowienia normujące, wedle jakich podstaw ma być ta wysokość pożyczki oznaczoną. Gdyby w §. 4. opuszczono wymóg minimalnego i maksymalnego dochodu katastralnego, to jeszcze nie byłoby powodu do zmiany postanowienia §. 7. w kierunku we wniosku proponowanym, postanowienie bowiem tego §. wchodzi w akcyę dopiero przy wymiarze pożyczki, po oszacowaniu gospodarstwa. podczas gdy wymogi §. 4. już w chwili wniesienia podania winny zachodzić. Nadto jest i praktyczny i utylitarny wzgląd przemawiający za pozostawieniem §. 7. bez zmiany — a mianowicie: ułatwienie w wielu wypadkach, gdzie to będzie zgodne z interesem dłużnika, oznaczenia wysokości pożyczki.

Opierając się na powyższym wywodzie Komisya dla reform agrarnych wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony % projekt ustawy.

Przewodniczący :

Sękowski.

Sprawozdawca :

Hupka.

Ustawa

z dnia . . . . . zmieniająca postanowienia §. 4. ustawy z dnia 17. lutego 1905 r. Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 40.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Postanowienia §. 4. ustawy z dnia 17. lutego 1905. Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 40. uchyla się w dotychczasowem brzmieniu i mają brzmieć, jak następuje:

§. 4.

Gospodarstwo, które przez zahipotekowanie na niem prawa zastawu dla pożyczki rentowej staje się włością rentową, musi być przede wszystkim poddanem gospodarce rolniczej lub lasowej i nie może mieć mniejszej powierzchni niż 5 ha., ani też większej powierzchni niż 60 ha., albo bez względu na powierzchnię nie może wykazywać w rocznym czystym przychodzie katastralnym mniej niż 50 K, a więcej niż 1.000 K.

Wszystkie do gospodarstwa należące nieruchomości muszą być złączone w jedno ciało hipoteczne.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. III.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam Moim Ministrom: rolnictwa, sprawiedliwości, skarbu i spraw wewnętrznych.
